

XIII EVF. • SZAM 234
Cluj—Kolozsvar, 1930
október 27 Kedd
5691 EV - Chesvan 6

POSTALIS
PLATITE in NUMERAR
No. 244.716/929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
utca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerjnt
vételnek fel.

Ramasetter Robert
BUDAPEST

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Lezajlott az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradi konferenciája

A nagyváradi konferencia Temesvárra helyezte át a Szövetség székhelyét

Ujra Fischer József lett a Szövetség elnöke — Vermes Ernőt választották meg ügyvezető elnöké — A Szövetség belpolitikai munkáját Kolozsvárról fogja irányítani a politikai bizottság — Dr. Hantke, Adolf Pollák és dr. Mibashan a nagyváradi konferencián — Határozottan tiltakozott a konferencia az antiszemita agitáció ellen és erőiesen tiltakozott az angol kormány Fehér könyve ellen

A nagyváradi konferencia impozáns módon juttatta kifejezésre, hogy Erdély zsidósága még fokozottab mértékben akar dolgozni Palesztina felépítéséért

Oradea—Nagyvárad, október 27. (Az Új Kelet tudósítójától.) Nyolcvanöt delegátus és sokatlanul nagyszámu vendég gyűlt össze Erdély és Bánát minden sarkából a vasárnapi nagyváradi cionista konferenciára, noha az ezévi konferencia eredetileg formális ülésnek készült és tárgysorozatának legfontosabb pontjában már a konferencia előtt jóval megegyeztek az összes pártok és helyesbítők. Formális ülésnek készült a konferencia, amelyről éppen ezért hiányzott az erdélyi zsidó nemzeti mozgalom két pártja: a Hitachdut és a revizionista frakció, mégis az új angol Fehér Könyv kiadása alatt megmozdultak Erdély minden zugából a cionista kiküldöttek, hogy jelenlévőikkel demónstrálják az angol kormány hitszegő politikája ellen és ország-világ előtt dokumentálják az erdélyi zsidóságnak azt az akaratát, hogy sokszorosan fokozott erővel akarja minden energiáját az országépítés szolgálatába állítani. A zsidó nép törhetetlen akaratának és vendíthetetlen elhatározásának a szimbóluma volt ez a kongresszus, amelynek tanácskozásai lelkes hangulatban és impozáns külső keretek között zajlottak le. A nagyváradi Sas-mozgó nagytermet zsúfolásig töltötték meg a delegátusok és a vendégek, az elnöki emelvényen az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség vezérkara, a világszervezet, az alapok és a regáti cionista szervezet kiküldöttei foglaltak helyet.

Fischer József dr. elnöki megnyitó beszéde

Fischer József dr. országgyűlési képviselő, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke féltizenegy órakor nyitotta meg a konferencia üléseit lendületes heber beszéddel.

— A cionista mozgalom — kezdte beszédét — a Balfour-deklaráció óta a válságok egész sorát élte át. Amellett, hogy az országépítő munka állandó pénzügyi nehézségekkel kellett megküzdjön, jó ideig a súlyos erecsiszraéli krízis nehezítette meg a munkát, azután az arab kérdés robbant ki az ismert tisabávi zavargásokban. Mindezeket betetőzte a mandatárius hatalom határozatlan és a mandátum szellemével ellenkező magatartása; a bevándorlás ideiglenes felfüggesztése, mely újabb és újabb politikai komplikációknak lett a kútforrása. Most az angol kormány legújabb nyilatkozata áll az események homloktérén. Ez a nyilatkozat, ha formailag a mandátum teljesítését igéri is, lényegében a Balfour-deklaráció megtagadása és mint ilyen, az egész világ zsidó közvéleményének méltó tiltakozását kell hogy kiváltsa.

Minden nehézség csak miú előzáró epizód

— Bármily fájdalmasak is ezek a jelenségek, a cionista ideál örökéletűségével szemben mégsem egyebek, mint epizódok, amelyeket népünk, mint annyi sok más megpróbáltatást, diadalmasan túl fog élni. Talán lassíthatják a munka menetét, de a kitűzött cél megvalósítását meg nem hiúsíthatják. Sem ezek az események, sem a még következők egy pillanatra sem téríthetnek el bennünket célunktól és elhatározásunktól, melyek ezután is a régiük maradnak: százszázalékosan fenntartani és minden hatalommal szemben megvédeni Erec Jisraelt, azaz a zsidó jogunkat és folytatni az eddigigél is sokkal intenzívebben az országépítő munkát.

— A mai kivételesen nehéz időkben a cionista ideál igaz hívői számára ez a

célkitűzés kettőt jelent: elsősorban azt, hogy félretéve minden párt-szemponctot, egységesen kell követelnünk a mandatárius hatalomtól a Balfour-deklaráció és az ezen alapuló Palesztina-mandátum maradéknélküli végrehajtását. A zsidó népek történelmi joga van Erec Jisraellhez. Ezt a jogot a Népszövetség elismerte és mi erről a jöngkről soha lemondani nem fogunk. Erec Jisraelnak zsidó nemzeti otthonná kell lennie, úgy mint azt az angol nép a Balfour-deklarációjában, majd a népek szövetsége a Palesztina-mandátumban ünnepélyesen fogadta.

Fokozottabb munka, fokozottabb áldozat

— De jelenti ez a célkitűzés azt a megmásíthatatlan elhatározást is, hogy az eddiginél sokkal fokozottabb munkával és áldozattal kell részt vennünk Erec Jisraelt újráépítésében. A mi erősebb fegyverünk magának a Jisruv-nak a fejlődése és teljesítménye. És a Jisruv, mely végtelen áldozatkészséggel állotta és állja ma is a harcát a zsidóság összeségeért, joggal elvárhatja tőlünk, hogy ne hagyjuk cserben a mai válságos helyzetben.

— Ezért erről a konferenciáról azzal az erős elhatározással kell eltávoznunk, hogy Erec Jisraelt földjének visszaváltását az eddiginél odaadóbban fogjuk elősegíteni a KKL intézménynek támogatása által: de meg kell fogadjuk azt is, hogy a KH anyagi eszközeinek felfokozása által segíteni fogjuk felvirágoztatni azt, amit eddig építettünk és új zsidó közösséget teremteni az országban ott, ahol az anyagi eszközök elégtelensége miatt, eddig építeni nem tudtunk.

— Ezzel az elhatározással kezdjük meg a munkát és kívánom, hogy ez az elhatározás ennek a konferenciának a munkája nyomán tettekké és Erec Jisraelnak a jó szívvvel meghozott áldozatoka érlelődjék.

— Üdvözlöm a konferencián megje-

lent delegátusnöket és delegátusokat, ugyszintén megjelent vendégeinket és ezzel az E. Zs. N. Sz. 10-ik konferenciáját megnyitom.

A konferencia zugó tapsviharral tette

„Aki most megvonja áldozatát az országépítéstől, cinkosává szegődik a zsidóság ellenségeinek”

Fischer József dr. ezután rámutatott arra, hogy az eredetileg formalitásnak készült konferenciát új helyzet elé állították az alig néhány nappal ezelőtt bekövetkezett események, amelyek lényegében a Balfour-deklaráció megtagadását jelentik. Pompásan felépített okfejtésében kimutatta, hogy a zsidóság tiltakozása visszhangra fog találni az angol nép lelkeben, amely nem azonosítja magát a kormány új magatartásával.

— A konferenciának a legélesebben tiltakoznia kell az angol kormány ujonnan inaugurált politikája ellen és ugyanakkor bizalmát kell nyilvánítnia Weizmannal szemben, aki mint erős tölgycsillag az összes viharokat s minden körülmények között méltóságteljesen védte a zsidó nép jogait.

A pesszimisták és defetisták ellen beszélt a Szövetség elnöke s rámutatott arra, hogy az új angol Fehér Könyvre a zsidóság egyetlen méltó felelete minden új tanya, minden új iskola, minden új kapavágás, minden új épület, amelyet zsidó kezek építenek fel Palesztina földjén. Amikor arról beszélt, hogy minden zsidó, aki ezekben az időkben megvonja áldozatát az országépítő munkától, cinkosává szegődik a zsidóság ellenségeinek és a zsidó nép árulójává válik. A konferencia delegátusai percekig tartó tappsal helyeselték és vallották magukévé az elnöki enunciaiót.

„Tulértük a török idöket, tul fogjuk élni a Fehér könyvet is”

Ezután óriási figyelem közepette emelkedett szólásra dr. Hantke Artur, a cionista világszervezet és a Keren Hájjeszód jeruzsálemi direktóriumának kiküldötte, aki frappáns beszédben mindenekelőtt arra kérte a konferenciát, hogy határozataival ne vágjon elébe a világszervezet küszöbén lévő akcióinak.

— Nem kell eltitkolnunk — mondotta Hantke, — hogy egy politikai vereséget bennünket. Nincs miért szégyenkezniünk e vereség miatt, hiszen külső, rajtunk kívülálló erők következménye a csapás. Szégyenkezniünk csak akkor kellene, ha a zsidóság milliói lázadnának fel célkitűzéseink ellen. A helyzet azonban az, hogy a zsidó nép óriási tömegei, éppent ellenkezőleg, még sokkal határo-

magává Fischer József dr. elvi jelentőségű deklarációját és meg-megújuló temperamentumos felkiáltások bizonyították, hogy a Szövetség elnöke a konferencia összes delegátusainak egységes akaratát és elhatározását tolmácsolta beszédében.

A halottak emlékezete

Fischer József dr. ezután kegyeletos szavakkal emlékezett meg az esztendő halottairól. A konferencia tagjai megilletődött csendben, állva hallgatták végig a halottak emlékére elmondott nem-mes veretű szavakat, amelyek elsősorban Balfour lordnak, a zsidó nép halhatatlan barátjának és az évezredek zsidó vágyak megértőjének szóltak. Majd Leon Reichről és Jean Fischerről, a külföldi cionista mozgalom két nagy halottjáról emlékezett meg az elnöki beszéd. Dr. Brezis, a regáti Keren Kajemet iroda vezetője, dr. Vertes Adolf, az erdélyi Jewish Agency elnöke, Lövi Lipót, a derék hátszegi cionista, Nussbaum Imre, a Szövetség társelnökének barisszianus fia, Fehrich Mayer, Stern Mór, Hirsch Jenő, Deutsch Piroksa és Stern József emlékének áldozott még a konferencia.

Beszédének második részében a romániai antiszemizmussal foglalkozott és éles szavakkal kelt ki ama intellektuelek ellen, akik bünös agitációjukkal ielrevezetik a jóhiszemű román tömegeket. Megbélyegezte a kormányt az a magatartását, amellyel számtalan figyelmeztetés ellenére sem tette meg kötelezettségét és indítványt tett a konferenciának, hogy hódoló táviratot küldjön egyrészlől az uralkodónak, amelyben a romániai zsidó nép sorsát a király magas védnöksége alá helyezze és ugyanakkor táviratilag követelje a kormánytól az antiszemita agitációs kutmérgezés megszüntetését.

A konferencia elnöksége

A nagy tetszéssel fogadott elnöki beszéd után Leitner Zoltán (Nagyvárad), az állandó bizottság előadója bejelentette, hogy az igazoló bizottság nyolcvan-hét delegátust igazolt, majd javaslatot tett a konferencia elnökségének megválasztására, amely egyhangú szavazással a következőképpen alakult meg:

Elnök: Nussbaum Sámuel, társelnökök: dr. Deutsch Mór (Lugos), Rothbart Jakab (Temesvár), dr. Nobel Sándor (Temesvár), dr. Halberg Gyula (Beszterce), Wasserstrom Sándor és dr. Bárdos Artur (Nagyvárad) és dr. Róth Dezsőné, a WIZO elnöke (Temesvár). A konferencia főtitkárává Weinberger Nándort választották meg.

zottabban vállalják a kitűzött célok megvalósítását.

Négyszázezer dunam tartalékföldje van a zsidóságnak

Hantke ezután rámutatott arra, hogy a Fehér könyv sem tiltja meg a további bevándorlást, hiszen több, mint 400 ezer dunam be nem telepített föld van még zsidó kézben, amelyre akadálytalanul folytathat a telepítés és a Simpson jelentés maga állapítja meg, hogy a zsidó földtartalékokon még huszezer család telepíthető le, ami több százezer zsidó bevándorlást teszi még lehetővé.

— Az erők változatlan — mondotta Hantke — mi a kolonizációt még a Balfour-deklaráció előtt kezdtük meg, Abdul Hamid szultán idejében, amikor az

ól 800, Fried-
y. 200, Török
bbek 600, Ora-
esoport 200,
el F. 100, dr.
100, Landau
roszmann J.
Nussbaum S.
eni: Nögylet-
3.133. Sighet:
nberg A. 100,
ures: kisebbek
en: Vertes Ig-

200, Prinez E.
atmári S. 200,
M. 100, Benja-
M. 100, Mem-
100, Fon S.
Margittai L.
ól 175. Cluj:
Iures: maót
templomado-
r. n. 5545.

Turda: Klein
qu-Mures: dr.
epélyből: Sa-

: Cluj: per-
13, Király M.
Neumann K.
kisebkek 1912,
tek 500, per-
rsely 280, Sig-
Weisz J. 171,
Fischer Lipót
juliusi örítés),
Fischer Tiva-
Rt. 153, Ber-
ern Sári 101,

Értesek

és szörme gal-
V. Jánky, Fő.

knak montiro-
ozását és javi-
kiállítás. Som-
Maniu.

ORADEA
október 11

pkat, speciáli-
Regele Fer-
bátokat min-

2 szoba elő-
al kiadó. Pe-

GYELMÉBE!
zálloda, kávé-
nana bereu-
s kiszolgálás.
ny. Szives:

TEK. szövet-
selői könnyen
kijövedelemre-
ge alatt Ru-

és fűszer-
ékhelyen ga-
restetik. Ér-
vár Cluj, Ca-

árverés októ-
ozsvári Nép-
Rt.-nál, Szép-

Dr. Fischer Tivadar nagy beszéde a hamisítatlan cionizmusról és a zsidó lélek tragikus félreismeréséről

Szűnni nem akaró tapsviharral fogadják ezután a delegátusok dr. Fischer Tivadar, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség díszelnökét, aki mély gondolatoktól terhes, tanulmányszámába menő előadást tartott először a cionizmus világpolitikai helyzetéről, majd az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség utjáról. Rámutatott arra, hogy a zsidó nép igazi tragédiája az örök meg nem értettség tragédiája. Lord Balfour volt egyike ama keveseknek, akik megértették a zsidó nép igazi tragédiáját. Ő volt az, aki Palesztina és a zsidó nép kérdését nem egy apró kolonizációnak fogta fel, de megértette, hogy az egész civilizált világnak kötelessége jóvá tenni a zsidó néppel szembeni évezredek igazságtalanságait. Majd arról beszélt, hogy az angol kormány új magatartása idegen az angol nemzet lelkétől, hiszen nemcsak a zsidó, de angol politikuskok is tiltakoznak az új Fehér Könyv ellen.

Az angol kormány alpartatlan elfogultsága

— Mi lehet az oka, — kérdezte, — hogy az angol munkás-kormány tagjai, amelyek vezetői szinte cionisták, elárulták a Balfour-deklarációt? Az egyetlen magyarázata az az elhibázott beállítottság, amellyel az összes angol kormányok a Balfour-deklarációt kezelték. A mandátum feladatát csak abban látták, hogy a palesztinai jövőt a jelenlét való összefüggésében építsék ki s teljesen elhanyagolták azt, hogy nemcsak egyszerű kolonizációról, hanem egy évezredek igazságtalanság jóvátevéseéről is szó van. Ezért kezelte az angol kormány a cionista kolonizációt az alpartatlanság elfogultságával, holott a zsidó nemzeti otthon pártján kellett volna álljon, minden megnyilatkozásában. Egy tíz éves elhibázott beállítottság eredménye az angol kormány jegyzéke, amely ellen az erdélyi cionisták is egy emberként fogtak tiltakozni.

A cionizmus nem függvénye még a Balfour-deklarációnak sem

— De a cionizmus nem függvénye még a Balfour-deklarációnak sem, annál kevésbé az angol kormány meglátásának. A cionizmus olyan idős, mint maga a zsidó nép, amely szétszórátása óta sohasem szűnt meg országának viszályait kivánni és azért dolgozni. — Ami az Erdélyi Nemzeti Szövetséget illeti, a Szövetség feladata elsősorban az igazi cionizmust szolgálni s ebben a szellemben új generációt felnevelni. Az elmúlt tíz esztendő mérlege ör-

vedetes eredményeket mutat. Ha nem is valósíthattuk meg száz százalékos célkitűzéseinket, mégis elmondhatjuk, hogy a 19. század téveszméi, amelyek az egyének felszabadításában látták a zsidóság útját, nem kísértének többé és ma már mindenki tisztán látja, hogy a zsidókérdés megoldása a zsidó nép kollektív felszabadításának és a zsidó népi energiák szabad kiélésének útján keresz- tül vezet.

A hamisítatlan cionizmus

— A cionizmus komplikált lelki állapot. Nem egyszerre lesz az ember igaz cionista. Amiképpen az első honalapítást az egyiptomi kivonulás és a pusztai vándorlás előzte meg, ugyan így a lelki átalakulások több fázisban keresztül vezet az utat a modern cionizmus felé. Előbb fel kell szabadulnunk az előítéletektől, le kell vetkőznünk az évszázados hazugságok fikcióját, ezt követi a meggyőződés majd az áldozatkészség, végül a mű betetőzése, a fegyelem. Ezt az utat mara-

A konferencia Temesvárra helyezte át a Szövetség székhelyét

A konferencia ezután egyhangúlag megszavazta a Szövetség központjának Temesvárra való áthelyezését és a temesváriak által előterjesztett határozatokat, amelyeket az állandó bizottság nevében dr. Halberg Gyula némi módosításokkal összhangba hozott az alapszabályokkal. A megszavazott politikai határozat így szól:

„Felhatalmazza a konferencia a politikai bizottságot, hogy a nagyváradi NIB határozata értelmében Erdély nem cionista zsidóságával tárgyalásokat folytasson egy egységes politikai szerv létrehozása érdekében és erre vonatkozó megállapodásokat véglegesíthesse.”

Az új vezetőség

Az állandó bizottság előadója ezután javaslatot tesz a Szövetség új vezetőségének megválasztására, amely egyhangúlag a következőképpen alakult meg:

Elnök: dr. Fischer József.
 Ügyvezető-elnök: Vermes Ernő.
 Társelnökök: Rothbart Jakab, dr. Nobel Sándor, dr. Deutsch Mór, Nussbaum Sámuel, dr. Marton Ernő, dr. Jordán Viktor.

Kisintézőbizottság:

Elnök: Vermes Ernő. Tagok: Rothbart Jakab, dr. Nobel Sándor, dr. Gábor Dezső, dr. Deutsch Mór, dr. Brizke Ezékiel, Giszkalay János, Szenes Henrik, dr. Róth Dezsőné, dr. Weisz Artur. Ezen kívül a temesvári ifjusági blokk mindenkor elnöke és később delegálandó két mizrachista tagja.

Választottak ezenkívül egy 9 tagú politikai bizottságot, amelynek székhelye Kolozsvár.

Az elfogadott határozati javaslat és az újonnan megválasztott elnökség azt jelenti, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetséget temesvári székhellyel is dr. Fischer József fogja irányítani és míg a tiszta cionista munka bázisa Temesvárra kerül, addig a zsidó belpolitikai munka irányítása továbbra is Kolozsváron marad.

A többi elfogadott határozatokat, valamint az egyes megválasztott bizottság névsorát lapunk következő számaiban fogjuk közölni.

A vezetőség megválasztása után Nussbaum Sámuel, a konferencia elnöke rendkívül meleg szavakban üdvözölte a Szövetség újonnan megválasztott elnökét, majd Erdély összes cionistáinak nevében a legteljesebb rokonszenvéről és támogatásáról biztosította a temesvári vezetőséget.

Fischer József dr. székfoglalója

Fischer József dr. tartotta meg ezután hatós székfoglalóját. Rámutatott arra, hogy csak a temesvári delegátusok egyenes presztízsára vállalta, szándéka ellenére, újonnan az elnökséget, mint fegyelmzett cionista továbbra is teljesíteni fogja kötelességét, határtalan bizalommal van az új temesvári vezetőséggel szemben, amely reméli, meg fogja tudni valósítani célkitűzését.

— Lépésről-lépésre kell elvégeznünk a munkát — mondotta Fischer József, — pontos katasztrófát kell készíteni azokról a cionistákról, akik nemcsak reprezen-

dék nélkül, az új generáció fogja végigjárni és ma, amikor lezáródott a Szövetség munkájának első decenniuma és Temesváron kezdetét veszi a második, azaz a kivánságunkkal vegye át Temesvár a Szövetség vezetését, hogy száz százalékosan szervezze meg Erdély zsidóságát a hamisítatlan cionizmus számára. Ha ez megtörténik, ott lesz a mi hozzájárulásunk is ahhoz a szent hevülethez, amely építi Erec Jiszraelt.

A Mizrahi ifjuság a zsidó államot akarja

Ezután Just Móse, a Mizrahi ifjuság szónokája, szemérem veti Jordán doktornak, hogy referátumában nem emlékezett meg a Mizrahi ifjuság munkájáról, majd sajnálkozását fejezi ki afölött, hogy a revizionista frakció nem jött el a konferenciára és kijelenti, hogy a Mizrahi ifjuság maradék nélkül a zsidó állam álláspontján áll. Bejelenti, hogy ifjuságunk változatlan erővel fog tovább

tálni akarnak, de az úgynevezett „Klein-arbeitot” is személyesen vállalják. Az új vezetőség egyik feladata lesz a helyi csoportok gyökeres reorganizációja, mert a helyi csoportok alkotják az előerőt. Egységes táborba kell hozni Erdély zsidóságát Erec Jiszraelt és az itt élő zsidóságért. Így fogunk eljutni az egységes zsidó néphez.

Vermes Ernő székfoglalója

Majd Vermes Ernő, a Szövetség új ügyvezető elnöke, bibliai citátumokkal tarkított pregráns beszédében adott rövid programot, amelyben megköszönte a bizalmat. Szavak helyett munkát és eslekedtet igért.

— A mi Magna Cartánk, — mondotta Vermes Ernő — a Biblia, amelyben meg van írva a zsidóság joga Erec Jiszraelehez. Mi ehhez a bibliához tartjuk magunkat, minden kormány-nyilatkozatok ellenére.

A fokozatos haladásról beszélt ezután Vermes Ernő, majd kifejtette az új vezetőség takarékosági programját s felszólította a delegátusokat, hassanak oda, hogy költséghatékony szempontjából minden cionista önmaga adóztassa magát a Keren Hajjeszódra. Bejelentette, hogy a világszervezet utasítására november 2-án országsszerte tiltakozó gyűléseket kell rendezzenek a helyi csoportok s ez kell bevezesse a Keren Kajemeth-akciót, amely méltó felelet a Fehér Könyvre.

Elismeréssel emlekezett meg a WIZO-ról és az ifjusági szervezetekről, amelyeknek értékes támogatására a jövőben még fokozottabb mértékben van szükség. Rámutatott arra, hogy különösen a Mizrahi ifjuságra vár nagy feladat, majd a Mizrahi feladatairól beszélt, beszédének egyes kitételeit a mizrachisták félreértik és egymásután jelentkeznek szólásra.

A Mizrahi több munkát kér magának

A félreértést maga Nussbaum Sámuel a konferencia elnöke és vezető mizrachista oszlatja el, aki rámutat arra, hogy nincs különbség mizrachista és cionista között Erec Jiszraeltől folyó munkában és hogy az együttműködést eddig sem zavarta meg semmi, ezután sem lesz ok nézeteltérésekre. Újra hangsúlyozza, hogy a Mizrahi a zsidó államot akarja és hiszi, nincs messze az az idő, amikor a zsidó célkitűzések valóra is válnak.

Nóta Sándor, a mizrahi ifjuság nevében néhány fontos határozati javaslatot terjeszt be és követeli, hogy a hebraizáció ne szerepeljen többé a konferencia programján, mert a hebraizációról nem beszélni kell, hanem megvalósítani. Klein Eljahu reflektál még Vermes ügyvezető elnök szavaira, bejelenti, hogy a Mizrahi a legnagyobb hálával lesz eltelve, ha az új vezetőség módot fog adni számára a munkába való erősebb bekapcsolódásra.

Az alapok referátumai

A délutáni ülést újra Nussbaum Sámuel nyitotta meg. Általános érdeklődés közepette előbb Péterffy Endre a KKL

Vigyázz!
mert nem minden lémtisztító
Sida!

Ungozni, de előre is bizalmatlanságot jelent be a temesvári vezetőséggel szemben.

Ezzel szemben Rottenberg József (Mizrahi) kijelenti, hogy a Mizrahi szervezet az új vezetőséggel szemben várakozó álláspontot fog helyezni, minden támogatást megad a részére és csak örülni fog, ha a Mizrahi-aspirációk érvényesülni fognak az új vezetőség égisze alatt. Szavainak végén rámutat arra, hogy a zsidó lélek minden rosszban is jót jelent és úgy van ez az új Fehér Könyv esetében is. Az új Fehér Könyv mindent elvet a zsidóságtól, ezzel szemben mi most mindent követelünk, akarjuk és követeljük a zsidó államot.

Aranykönyvi bevezetés tiltakozásképpen

Rothbart Jakab, a Szövetség társelnöke, óriási tetszés közepette tesz javaslatot arra, hogy a zsidóság tiltakozása aranykönyvi bevezetésben nyilatkozik meg. A javaslatot elfogadják és azonnal meg is kezdik az Arany Könyv körözését a delegátusok és a vendégek között.

majd Löbl Lajos a K. H. referátumát és új akcióprogramját terjesztették elő.

A jogvédelmi javaslat elfogadása után a konferencia egyhangú lelkesedéssel teszi magáévá Rothbart Jakab indítványát, amely szerint Jordán beszédének Weiszbürg Chaimra vonatkozó részét jegyzőkönyvileg megörökítik és arról Weiszbürg Chaimot értesítik.

Délután hat óra volt, amikor dr. Fischer József, a Zsidó Nemzeti Szövetség újonnan megválasztott elnöke elmonotta záróbeszédét. Szokolovot idézte, aki minden kongresszust azzal rekesztett be: „Swehr war es”.

— A mi konferenciánk nem volt nehez, hiszen előre megállapodtunk a határozatokban. Tűrjük a kritika jogát — mondotta — most az egyszer kezdjük kölcsönös bizalmatlansággal az új konferenciális évet, egy év múlva elvállik, hogy jogom van-e nekem és joguk van-e önöknek a bizalomhoz.

Nussbaum Sámuel, a konferencia elnöke bucsuzik ezután a delegátusoktól. Leikes szavakban kíván sikert az új vezetőségnek, majd a konferencia a Hatikva hangjai mellett rendkívül emelkedett hangulatban ért véget.

Este hat órakor a Jewish Agency tartotta meg országos konferenciáját, hétfőn pedig a WIZO ülésezett. Ezeknek a konferenciáknak a letolyásáról lapunk legközelebbi számaiban fogunk beszámolni.

MOST JELENT MEG: Mentő csilagok a zsidó éjszakában

Izsák Arnold novellái és elbeszélései
 Ára 80 lej
 KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Uj kedvezmény vendégeinknek

Ezen lap előfizetőinek megelégedésére nyújtott:
 20% kedvezményt szobaszámláinkból
 10% kedvezményt olcsó éttermi árainkból (menut kivéve) módunkban van az UJ KELET kiadói hivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni
 Magyar Kir. Operaház
 Nemzeti Színház
 Kamaraszínház
 előadásaira szóló mérsékelt árú jegyekkel. Te kinttél a nagy keseresre, kérjék szoba és színházjegy rendelését két-három nappal előbb velünk közölni.

PARK SZÁLLODA Budapest

szemben a Keleti pályaudvar érkezési oldalával. (Nincs kocsiköltség.)

Osztások

osztálysorsjáték!!

84.000 Sorsjegy. 42.000 Nyeremény.

A sorsjegyek fele nyer.

Egy sorsjeggyel nyerhet:

800.000 Schillinget

Lei 20,000,000

Nyeremények:

S 500.000 = Lei 12.500.000.

S 300.000 = Lei 7.500.000.

S 100.000 = Lei 2.500.000.

S 80.000 = Lei 2.000.000.

és sok ezer más nyeremény

Össznyeremény:

S. 13,406.000 — Lei 335,160.000

Sorsjegyárak:

1/2 S. 6 = Lei 150. 1/4 S. 12 = Lei 300.

1/2 S. 24 = Lei 600. 1/4 S. 48 = Lei 1200. enhesive Porto.

Minden rendelést azonnal végrehajtunk és nyereményeket azonnal minden levonás nélkül készpénzben kifizetünk. Fizetés a sorsjegy vétele után.

Alser Wechselhaus Paul Bjehavy

Wien, IX Alser Str. 22

30-ig

ellett)

Szabadrólra helyezték a kommunista kémszervezet csaknem valamennyi erdélyi gyanúsítottját

Becski Andort tizenegy napig tartották fogva anélkül hogy kihallgatták volna és első kihallgatása után nyomban szabadrólra helyezték — Van-e Aradinak szerepe a kém-afférban?

(Uj-Kolozsvár, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kommunista kémszervezet ügyében folyó vizsgálat vasárnap nagyrészt már befejezést nyert. A kémszervezetben való részvétellel gyanúsított vádlottak jelentékeny részét tudvalegőleg már az előzetes vizsgálat folyamán helyezte szabadrólra a sziguranca, vasárnap este pedig újabb husz szabadrólrahelyezés történt, amelyeknek kapesan az erdélyi letartóztatottakat csaknem kivétel nélkül szabadrólra helyezték. Így szabadrólrahelyezték az ügy két kolozsvári vádlottját: *Becski Andort* és *Nagy Istvánt*, míg *Bergner Imre* továbbra is fogva maradt. Ugyanakkor a marosvásárhelyi letartóztatottak is visszanyerték szabadágukat. *Halász Boriska*, marosvásárhelyi bankigazgató leánya, akit férjével, *Fuchs Andor* műszaki kereskedővel és hugával, *Halász Magdával*, valamint férjének tizenhat éves öccsével együtt tartóztatottak le tíz nappal ezelőtt, szintén elhagyhatták zárkájukat.

Nem zsidók — magasállású tisztviselők

Mint már annakidején közölte az Uj Kelet, a bukaresti antiszemita sajtó azal kommentálta a letartóztatásokat, hogy a kémszervezetben résztvevő vádlottak többsége zsidó. A vizsgálat folyamán azonban kiderült, hogy a kémszervezet vezetői néhány külföldi kémén kívül, magasállású állami tisztviselők voltak, míg a zsidó vádlottak nagyrészt szabadrólrahelyezték a sziguranca. A szabadrólrahelyezettek között *Becski Andor* és *Nagy István* már meg is érkeztek Kolozsvárra. *Becski Andor*, aki tizenegy napig volt foglya a sziguranca, a következők részleteket mondotta el letartóztatásáról:

Tizenegy napig kihallgatás nélkül

— Tizenegy napon keresztül voltam a bukaresti sziguranca anélkül, hogy kihallgattak volna. Egy zárkába zártak a leleplezés több letartóztatottjával, akik részben éppen úgy csak gyanúsítottak voltak, mint én, de akadtak közöttük olyanok is, akik részesei voltak a kémkedésnek és a bizonyítékok sulya alatt be is vallották bűnösségüket. Engem *Aradi* Viktorral való ismeretségem kapesan ért a kémkedésben való részvétel vádjára. Vasárnap délután történt első kihallgatásom alatt azonban már kiderült, hogy semminemű bizonyíték nincsen ellenem és így öt perces kihallgatásom után már szabadrólra is helyeztek. Alig volt öt percem, hogy elértem a kolozsvári vonatot. *Bergner Imrével* nem volt alkalmam beszélni és nem tudom, hogy az ügye hogyan áll, de azt hiszem, hogy őt is rövidesen szabadrólra helyezik.

Aradi szerepe

Bucuresti—Bukarest, október 27. A kommunista letartóztatások még mindig a legélénkebben foglalkoztatják a főváros közönségét és a sziguranca épülete körül még mindig az érdeklődők nagy tömege várja a híreket a fogvatartottak további sorsáról. Természetesen a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg azok iránt, akiket a sziguranca momentán szabadrólrahelyezett és akik tudnak a kihallgatások ama részleteiről is, amelyek eddig még nem szivárogtak ki a sziguranca körül. Bukaresti munkatársunknak az egyik szabadrólrahelyezett vádlott, aki ellen a vádat végleg elejtették, az alábbi érdekes részleteket mesélte el fogságáról:

— A ténylegesen létezett kémszervezet leleplezése elsősorban néhány tisztviselőt kompromittált, akik egy-két belföldi

és több külföldi szovjetkémekkel működtek közre. Ezeknek a száma azonban kevés és valószínű, hogy a jelenleg mintegy hatvan letartóztatásban lévő ember közül is többet szabadrólra tognak helyezni. Két különálló része van ennek a pernek. A sziguranca szerint is *Aradi* különállóan működött ottól a szervezettől, amely abban állott, hogy közgazdasági természetű információkkal látta volna el a szovjetet. Ezzel kapcsolatban emeltek vádat a kolozsvári *Bergner Imre* ellen is aki ellen a vád, hogy közvetített *Aradi* és *Moszkva* között. Nem

hiszem, hogy *Aradi* agentprovokátor volna. Barátai határozottan állítják, hogy a kémkedésben nincsen része. Ő német lapokat látott el közgazdasági hírekkel és mert *Aradi* egyben a Nemzeti Munkássegély romániai megbízottja is, tudósításai és a Munkássegélyben vállalt szerepe járultak hozzá ahhoz, hogy gyanút keltsenek ellene. *Bergner Imre* viszont szintén tagja volt a Munkássegélynek, levelezett is *Aradi*val és így érthető a kémkedés vádjára. *Aradi* egyébként letartóztatása óta bűncsekkbe verve, külön cellában tartják,

Már a liberálisok is Tatarescut vádolják a nagyváradi antiszemita rombolások rendezésével

A „vintilista“ ifjuság vádjai a volt belügyi alminiszter ellen

Bucuresti—Bukarest, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk, hogy a liberális ifjuság két táborra szakadt. Az egyik még mindig *Bratianu* Vintila hatása alatt áll, míg a másik teljesen függetlenítette magát a pártvezértől és *Tatarescu*, valamint *Franasovici* parancsszavára hallgat. Utóbbiak *Duca* titkos támogatása mellett igyekeznek a liberális pártot balfelé eltolni. Ez a tendencia különösen a liberálisok kisenevi gyűlésén nyilatkozott meg, ahol *Tatarescu* a kapitalizmus tulhajtásairól beszélt az öreg liberálisok nagy megrökönyödésére és kijelentette, hogy a liberális párt konzervatív ugyan, de távolról sem reakciós és megértője kíván lenni minden méltányos munkástörekvésnek.

A *Bratianu* Vintila körül csoportosuló ifjak nem hagyták ennyiben a dolgot

és a *Fapta* című folyóiratukban a következő epés megjegyzést tették közre: „Gutá *Tatarescu* kisenevben erőteljes visszhangot keltő szavakkal határozta meg a liberális párt nagylelkű tendenciáit. Ez a kitörés néhányat megharagvált ugyan, ezzel szemben sokak előtt vonzóan tűnhetik. Eeszarábiai szocializáló miliójében *Tatarescu* a kapitalizmus tulhajtásairól beszélt s annak szükségességéről, hogy a párt balra, mindinkább balra vissza menjen.

Nagyon szép és határozó dolog. Valamit azonban mégis meg kell jegyeznünk. A volt belügyi alminiszter bizonyára el fogja ismerni, hogy Nagyvárad nem képvisel egy baloldali elvet és hogy egy nagylelkű politika csak ama határvonalon túl kezdődhetik aközött, ami a múlté kell hogy maradjon s ami a jövőre vonatkozólag készül.”

de nemcsak őt, hanem feleségét és három éves kislányát is letartóztatta a sziguranca.

— A letartóztatások egyébként a sietőség jegyét viselték magukon. *Aradinak* nemcsak családját, hanem cselédjét és cselédjének apját is letartóztatták. Mikor kiderült, hogy a *Fotofon* rádióüzlet takargatta a kémszervezetet: a sziguranca letartóztatta *Bukarest* több rádióüzletének tulajdonosát. A kémkedés tényleges vádlottai: *Mader* mérnök (nem *Matthő*, mint a bukaresti lapok közlik), *Krippel* mérnök (a bukaresti lapok *Kalishnak* írják), *Salamon Paul* mérnök és rajtuk kívül néhány állami tisztviselő, magasrangú katonatiszt, közkatona stb., stb.

A sziguranca egyébként a kihallgatások rendben folyt és atrocitások nem történtek. A vizsgálat lassu lefolyását a tömeges letartóztatások idézték elő, mert a közel 200 letartóztatott kihallgatása hosszú időt vett igénybe. Míg a letartóztatottak egy részének ártatlansága kiderült, több mint egy hét telt el. Egyébként nagyon valószínű, hogy még a közeli napokban további szabadrólrahelyezések lesznek.

A *Cuvantul* szerint a *Fapta* cikke lényegében annak a liberális részről történő megállapítása, hogy az 1927 decemberében Nagyváradon és Kolozsváron végbeneműt szomorú emlékeztető antiszemita tüntetéseket *Tatarescu* akkori belügyi alminiszter rendezte. Mi ezt már akkor is megirtuk, — írja a *Cuvantul* — de emiatt nyolc napra felfüggesztették megjelenésünket és a lap másfél hónapra keresztül a legvadabb cenzurának volt alávetve. Isaz, hogy mi azt is írjuk, hogy nemcsak *Tatarescu*, hanem *Duca* is értelmi szerző volt. Sőt a történelmi hűség kedvéért védelmünkbe kell venni *Tatarescut*, mert a tényleges szerző inkább *Duca* volt. Bizonyítékok vannak kezünkben s ha kérni fogják, prezentálni fogjuk azokat. Addig is az ország keresztet vehet: ime ezek kormányoztak bennünket.

Ujabb borzalmas bányakatasztrófa borította gyászba Németországot

A saar-vidéki Maibachban történt bányalégrébbaranásnak eddig 92 halottját hozták felszínre — Csupa fiatalember az áldozat

Berlin, október 27. Még alighogy eltemették az alsdorfi bányakatasztrófa áldozatait, máris újabb borzalmas bányakatasztrófa hírére hozza a táviró. Az újabb bányakatasztrófa ezuttal a Saar-medencében lévő *Maibachban* történt. A rettenetes katasztrófa száz halálos áldozatot követelt és közvetlen oka bányalégrébbaranás volt. A beomlott tárnákból eddig 92 halottat hozták felszínre. A kutató munka nehezen halad előre, mert a tárnák most is mérges gázokkal vannak telítve. A katasztrófát bányalég és szénporrobbanás okozta.

Az áldozatok legtöbbször egészen fiatal ember volt.

Saarbrückenben ma a saarvidéki kormánybizottság ülést tartott, amelyen 200 ezer frankot szavaztak meg a katasztrófa hátramaradtjainak. *Hindenburg*, *Stegerwald* birodalmi munkaügyi miniszter, a *Rajna-vidék* kormányzósági elnöke és *Trier* püspöke a saarvidéki kormányzó bizottságnak részvétélváltókat küldöttek.

Részvételt fejezte ki *Briand* és a francia munkaügyi miniszter is.

Saarbrücken, október 27. A maibachi bányakatasztrófa 86 halottját hozták felszínre a beomlott és részben most égő tárnákból. 2 halott még a mélysebben van.

A sebesültek közül négyen a kórházban kiszemvedtek.

3 eltűntet keresnek. A kórházban még 4 súlyos sebesült van és 16 könnyebb sérült füstmérgezéssel. Közülük egyet már elbocsátottak a kórházból. Ma délelőtt a bányagazgatóság delegátusai és a munkásszervezetek kikldöttei együttesen szállottak le a bányába, hogy a katasztrófa okait megállapítsák.

Párizs, október 27. A saarvidéki maibachi bányában történt bányarobbanás vizsgálata ma délelőtt kezdődik. Az áldozatok utáni kutatási munkálatok tegnap egész nap óriási nehézségek között folytak,

mert a katasztrófa fészében még

ég a bányagáz és az óriási hőség miatt megközelítése egyenesen lehetetlen.

A katasztrófát bányalég- és szénporrobbanás okozta. Tegnap a kórházban három súlyos sebesült behalt sérüléseibe.

Hét eltűnt után még kutatnak, de nem hiszik, hogy még életben találhatnák őket.

— **Milliók tüzkárok Maros megyében.** Tudósítónk jelenti: A marosmegyei *Borsók* községben hatalmas tüzvész pusztította el *Fuchs Ignác* földbirtokos házat. A tűz elhamvasztotta *Fuchs* házat, istállót és raktárát, kétmillió lej kárt okozva a földbirtokosnak. A tüzet egy *Murti Ioan* nevű munkás gondatlansága okozta, akit a csendőrség őrizetbe vett. — Ugyancsak hatalmas tüzvész pusztított *Szovátán* is, ahol az egyik házban támadt tűz a község négy házát hamvasztotta el. A kár hatszázezer lejre rug.

BARHOL MEGJELENT KÖNYVET MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYABAN.

20%-os téli akció folyó hó 30-ig meghosszabbítva
E L B E gyári lerakatában Cal. Reg Ferd. 19

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
Bukarest szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Kétfélmillió dollár értékű lefoglalt német vagyonra nem érkezett még igénybejelentés Amerikában. Washingtonból jelentik: A zár alá vett német vagyonok igénybejelentései során még mintegy 3300 vagyonrész nem érkezett bejelentésre. Ezek összértéke kétfélmillió dollár. Ha tulajdonosaik március elsejéig nem jelentkeznek, későbbi igényeiket már nem fogják tekintetbe venni.

Loebe német birodalmi gyűlési elnök az osztrák szociáldemokraták válaszára gyűlésén. Bécsből jelentik: A szociáldemokraták több választói gyűlést tartottak. Két gyűlésen részt vett Loebe, a német birodalmi gyűlés elnöke és Breit scheld német szociáldemokrata vezető is beszédeket is mondottak. Egyik gyűlésen büzbombákat dobtak el, melyektől 6 nő eszméletét veszítette.

Einstein és Bernhard Shaw beszélnek ma a rádióban. Londonból jelentik: Einstein és G. B. Shaw az angol rádióban kedden este 10 óra 40 perckor beszélgetést folytatnak, amelyet az angol és német rádióállomások közvetítenek a hallgatóságának.

Eljegyzés. Eidlic Idus asszony (Szászfalva, Csehszlovákia) és Tevjovits Móric (Szék, Románia) jegyesek. (Mindkét külön értesítés helyett.)

Allami tulajdonba vették a perui aranymezőket. Limából jelentik: A perui kormány az ország területén levő összes aranymezőket állami tulajdonba nyújtotta. A magántulajdonban levő aranymezők tulajdonosai a kormány által megállapított ellenértéket fognak kapni.

Fasiszták és kommunisták véres összeütközése Lipcsében. Lipcséből jelentik: A város egyik külső részében nemzeti szocialisták és kommunisták összeütközése alkalmával hét súlyos sebesülés történt. A rendőrség közbelépett és többeket letartóztatott.

Szerencsétlenül járt munkás. Ma este tragikus szerencsétlenség történt a kolozsvári CFR műhelyekben. Kovács János vasmunkás, aki egy állványon dolgozott, egyensúlyát elveszítve, lebukott. Társai azonnal segítségére rohantak, azonban a szerencsétlen emberen, aki mindössze 20 éves, már nem segíthetnek. Kovács koponyaalapi törést szenvedett és mire a kórházba internálták, szörnyethalt.

AKI TIZSZER TEMETI EL GYERMEKÉT. Berlinből jelentik: A német főváros lapjai érdekes törvénytörést számolnak be. Egy Alfred Siegmund nevű negyvenéves péksegéd az elmúlt hetekben elpanaszolta munkaadójának, hogy idegenek között élő gyermekeit el akarja helyezni rokonoknál. Erre a célra kétszáz márkát kért, amit a pékmester szó nélkül átadott segédjének. Néhány nap múlva a segéd munka közben keserűen sírni kezdett. Ugy eszükölt és zokogott, hogy a többi munkás a meghatározottságtól nem tudott tovább dolgozni. Végül a síró Siegmund kijelentette, hogy szegény kicsi fiacskája, egyetlen reménye, váratlanul meghalt. Újabb száz márkát kért gazdájától, aki ezt az összeget is haladék talanul kifizette. Három napos szabadságot is kapott, hogy a temetést méltó módon intézhesse. E három nap közben tudta meg a mester, hogy a gyerek halálhíréről szó sem igaz. Siegmund fiacskája él, jó egészségre örvend, de nem apja jóvoltából, mert a haszontalan ember, amióta neki itéltek a gyermeket, egyáltalában nem törődött vele, rokonai nevelték, akik Siegmundtól egy fillért nem kaptak. Kiderült az is, hogy a gyermek halálának ürügye alatt Siegmund tízszer károsította meg különböző munkaadóját. Az eset a törvénytörés elé került és azzal végződött, hogy Alfred Siegmundot csalás miatt egy évi fegyházra és 300 márká pénzbüntetésre ítélték.

Manoilescu lemond, ha a kormány nem az ő tervezetét fogadja el a mezőgazdasági adósságok konvertálásáról

A Dimineața szerint a kormány aligha lesz olyan helyzetben, hogy konvertálhassa a parasztszociális adósságait

Bucaresti—Bukarest, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától). A mezőgazdasági adósságok konvertálása körüli vita igen érdekes politikai komplikációkkal fenyeget. Ismeretes, hogy Manoilescu tervezetét dolgozták ki a mezőgazdasági tartozások konvertálására s ez a tervezet ugyanazon a napon jelent meg, midőn Mironescu miniszterelnök kijelentette, hogy szó sem lehet a konvertálásról. Manoilescu most nyilatkozatot tesz közlé, amelyben tiltakozik az ellen, mintha az ő tervezete anarchikus volna és az ország hiteléletének megrendüléséhez vezetne. Az iparügyi miniszter kijelenti, hogy terve nemcsak keresztülvihető, de véleménye szerint egyedül alkalmas arra, hogy az országot mai nehéz helyzetéből kimentse. Az iparügyi miniszter lelkiismereti kérdést csinál tervének keresztülviteléből, ha javaslatát a kormány nem fogja teljes egészében magáévá tenni, úgy le fog mondani.

Érdekes egyébként, hogy az egész politikai élet a konvertálás problémája körül forog. Ugy a liberálisok, mint az averescanuskok azt állítják, hogy ők képesek volnának a mezőgazdasági tartozásokat a megfelelő

formában rendezni s ezen a címen követelik maguknak újabbán a hatalmat. A Dimineața szerint azonban a mezőgazdasági tartozások konvertálását a kormány csak abban az esetben fogja keresztül vinni, ha erre a célra nagy pénzüsszegek fognak rendelkezésre állni s akkor a konvertálás a rendelkezésre álló összegek erejéig fog megtörténni, — vagy pedig készpénz ellenében kibocsátandó kötelezvények segítségével. Minden más esetben a kormány csak arra fog szorítkozni, hogy a mezőgazdaságot hathatós intézkedésekkel elősegítse.

London, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nyilatkozat miatt a mezőgazdasági tartozások konvertálására a világ legkomolyabb ábrándjainak részéről is. Kétszáz márkát kért, amit a pékmester szó nélkül átadott segédjének. Néhány nap múlva a segéd munka közben keserűen sírni kezdett. Ugy eszükölt és zokogott, hogy a többi munkás a meghatározottságtól nem tudott tovább dolgozni. Végül a síró Siegmund kijelentette, hogy szegény kicsi fiacskája, egyetlen reménye, váratlanul meghalt. Újabb száz márkát kért gazdájától, aki ezt az összeget is haladék talanul kifizette. Három napos szabadságot is kapott, hogy a temetést méltó módon intézhesse. E három nap közben tudta meg a mester, hogy a gyerek halálhíréről szó sem igaz. Siegmund fiacskája él, jó egészségre örvend, de nem apja jóvoltából, mert a haszontalan ember, amióta neki itéltek a gyermeket, egyáltalában nem törődött vele, rokonai nevelték, akik Siegmundtól egy fillért nem kaptak. Kiderült az is, hogy a gyermek halálának ürügye alatt Siegmund tízszer károsította meg különböző munkaadóját. Az eset a törvénytörés elé került és azzal végződött, hogy Alfred Siegmundot csalás miatt egy évi fegyházra és 300 márká pénzbüntetésre ítélték.

A gyönyörű őszi napokat Európa-szerte hóviharak, tengeri viharok és fagyok váltották fel

Amerika partvidékén is napok óta erős vihar dühöng. Hűvös, fagyra hajamos időt jósol a meteorológia

Bécs, október 27. A gyönyörű őszi napok után, melyek sok helyen újra virágba borították az orgonafákat és ibolyákat, ugyszólván minden átmenet nélkül világszerte télies időjárás kezdődött. Európa és Amerika különböző részeiből viharokról, havazásokról érkeznek jelentések, melyek előnytelenül változtatták meg az őszi fényben mosolygó föld arculatát. A beérkezett időjárásjelentéseket sorrendben itt adjuk:

A bécsi erdőben tegnap leesett az első hó. A havazás ma egész éjjelen át tartott. A hóhatár Bécs külső város részéig terjed. St. Pöltenből nyugatra heves szélviharok és a havazás széttepte a telefon- és távíróhálózatokat s most Svájc, Olaszország és Franciaország felé megszünt a telefonösszeköttetés is.

Breslaueri jelentés szerint az Óriás-hegység több pontján fémleteres új hó van. A Schneekoppen a hőmérséklet rendkívül erős szélviharok mellett 5 fok Celsius.

Berlini jelentés közli, hogy az Elbe alsó folyásán be kellett szüntetni a hajózást a sírú kód miatt. Zágráb környékén is hatalmas szélvihar dühöngött. A horvát hegységben havazik.

Berlin, október 27. Freiburgból jelentik, hogy a Feketeerdő magasabb pontjain ma délelőtt havazott. Feldbergben 3.5 fok Celsius a hőmérsék-

let mellett hóvihár van, 800 méteres magasságtól felfelé 20 cm. hótakaró borítja a hegyvidéket.

Csehország több pontjáról is hózivatarokat jelentenek, egyes országutakon fémleteres friss hóval.

Párizs, október 27. Franciaország több pontján is tegnap estefelé havazások indultak meg s egész éjjelen át tartottak.

A délfraancia és a keletspanyolországi partok mentén is hatalmas vihar dühöng. Több halászgőzös eltűnt. A francia földközvetleni hajóraj két hajója a viharban megrongálódott. Az Adrián is vihar van. Egy jugoszláv tehergőzös elsüllyedt. A keletspanyolországi partvidék mentén a viharok után erősen alászállott a hőmérséklet. Tegnap este Barcelona környékén havazások indultak meg. Egyes helyeken a hótakaró eléri a 30 centimétert.

Newyork, október 27. Alabama, Mississippi és Louisiana államok partvidékén napok óta erős vihar dühöng. St. Andrews kikötőváros mólójáról a hullámverés tíz embert a tengerbe sodort.

Budapest, október 27. A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint változó, szeles és igen hűvös időjárás várható a csapadék fokozatos szűnésével és esetleg éjjeli fagyokkal. A hőmérséklet Budapesten ma délben 6 fok Celsius volt.

Egy millió dolláros alapítvány a gyermekek fogának rendbentartására. Stockholmól jelentik: Eastmann, az amerikai Kodakgyár igazgatója egy millió dolláros alapítvánnyal fogászat klinikát létesít Stockholmban, amelynek az lesz a feladata, hogy gyermekeknek 16 éves korig, fogait rendben tartsa. A gyáros Londonban, Rochesterben és Rómában már létesített hasonló intézményeket.

Hindenburg lemondott fizetése 20 százalékáról. Berlinből jelentik: Hindenburg elnök november elsejétől kezdve lemondott elnöki tiszteletdíja 20 százalékáról, hogy ezzel is elősegítse a kormány takarékosági programját.

A Haggibbor sportegylet vasárnap, november hó 2-án táncal egybekötött teadélután rendez a Newyork-étterem nagy helyiségében. A sikeresnek ígérkező teadélutánra már most felhívjuk a zsidó társadalom figyelmét.

Ha szolid és megbízható helyről LIBAZSIR szükségletét be akarja szerezni, írjon vagy kérjen rá ajánlatot
KLEIN orth. kóser
szir és baromfi-szarnokból Oradea, Saguna 6.
Alapítva 1912
Szállítás postán és vasuton saját bődönben.

Orvosi hír. Dr. Lövy Margit gyermekorvos berlini tanulmányjáról hazakerkezett és rendeléseit Targu-Mures, Str. Traian. (Baros Gabor uca) 26. sz. alatt újra megkezdte.

Somér táncdelután. Kolozsvá fiatal zsidó társadalmának még élénken emlékeztében élnek azok a kellemes táncdelutánok, melyeket a kolozsvári somér-csapatok rendeztek a múlt év folyamán. Ez évben a táncolni vágyó ifjúságnak gyakran lesz alkalma alaposan kitáncolni magát, mert a november 2-án megtartandó szorakoztató táncdelután kezdete lesz a havonként rendezendő hasonló delutánoknak. A somértáncdelután a Cal. Victoriei 99. szám alatti kibővített somérotthonban nov. 2-án, vasárnap delután 4 órai kezdettel fogják megtartani. Kifőzött buffet és speciális jászzenekar mellett. A táncdelután iránt máris nagy érdeklődés nyilvánult meg.

Epe- és májbetegségeknél, epékő és sárgaság eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűvizet a hasi szervek működését élénkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy otthoni ivókúra különösen hatásos, ha a Ferenc József vizet kevés forró vízzel keverve, reggel éhgyomorral isszuk. A Ferenc József keserűvizet kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

A Zsidó Árvagondozó központi bizottságának ülése

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó Központi Bizottsága e hó 19-én tartotta az őszi munka-évadban első ülését, mely a legnagyobb érdeklődés mellett gazdag programmal folyt le.

Dr. Kertész Jenő elnöki megnyitóját követően Schwarz Miksa főtitkár a szervezet legutóbbi akeióról számolt be a bizottságnak, melyek közül különösen a nyári hónapokban lefolytatott nyaralási akeiók és a szeptember 14-én megtartott országos árvanap emelkednek ki. Az árvagondozó üdvös szociális intézményei közül a nyaralattatás már egy országosan közismert népiéleti intézmény lett s mivel a tapasztalatok és az eddigi munka az akeióknak feltétlen eredményt igazolják, idén még szélesebb keretben szervezték meg. A tihutai telep kívül új nyaralótelepek létesültek a dési és szatmári, mely városokban a helyesoportok külön e célra alkalmas kertészet ingatlanokon rendezték meg az akeiót, melyeken együttesen 88 fiú és lány vett részt, összesen 298 gyermeket résztesített a nyaralásban.

Igen jelentős morális és anyagi szempontból az az akeió, melyet a szeptember 14-én rendezett az egyesület, az országos árvanap. Első alkalom volt ez, amikor egy kisebbségi szociális szervezet engedélyt nyert országos gyűlésre s a beszámolókból a Központi Bizottság megállapíthatta, hogy ezen az akeiója igen hasznos morális és metriális szempontból egyaránt. Az eredmény az egyes városokban a következő volt: Alba-Iulia 2.027.50 lej, Bisztrita 3.997. Cluj 54.580. Dej 6.200. Oradea 46.170. Satu-Mare 10 ezer 500. Targu-Mures 10.000. Turda 981. Zalaú 3.770. összesen 138.225 lej.

A napirend további során tárgyalta a Központi Bizottság az Árvagondozó tanoncotthonok oktatási programját, melyet a kultur-bizottság nevében Löbl J. tanár terjesztett be. A kidolgozott oktatási program azt célozza, hogy az árvagondozó tanoncotthonokban elhelyezett növendékek minél alaposabb szakmai és általános kiképzést nyerjenek.

Ugyanazok a gyűlés döntött végleg a felől, hogy az Árvagondozó tulajdonát képező és igen eredményesen dolgozó kolozsvári Tricotage műhelyt részvénytársasági formában fogják tovább vezetni. Schwarz Miksa főtitkár beterveztett egy tervezetet, mely a Tricotage munkálánvai erkölcsi és anyagi helyzetének biztosítása céljából egy segélypénz-tár létesítését célozza, valamint egy biztosítással karöltve házasság és haláleset re. Az üdvös szociális intézkedéseket tartalmazó tervezetet egy külön szakkbizottság fogja véglegesíteni, mely után ismertetésére visszatérünk.

A gyűlés több fontos adminisztratív ügyet intézett még el, majd dr. Kertész Jenő elnök azzal az örömteljes megállapítással zárta be az ülést, hogy az Árvagondozó munkája továbbra is a fejlődés és nívó jegyében folyik.

Pusztító árvíz Mexikóban. Mexikóból jelentik: A mexikói Nayarit-álm több városát árvíz borította el. Számos épület rombadott, a vetés és baromfiállomány elpusztult és sok ember vesztett oda. Tusepan városban 25 holttett találtak.

Lloyd

Macdonald való eltérést jelentinai zs

„Mi továbbra

London, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nyilatkozat miatt a mezőgazdasági tartozások konvertálására a világ legkomolyabb ábrándjainak részéről is. Kétszáz márkát kért, amit a pékmester szó nélkül átadott segédjének. Néhány nap múlva a segéd munka közben keserűen sírni kezdett. Ugy eszükölt és zokogott, hogy a többi munkás a meghatározottságtól nem tudott tovább dolgozni. Végül a síró Siegmund kijelentette, hogy szegény kicsi fiacskája, egyetlen reménye, váratlanul meghalt. Újabb száz márkát kért gazdájától, aki ezt az összeget is haladék talanul kifizette. Három napos szabadságot is kapott, hogy a temetést méltó módon intézhesse. E három nap közben tudta meg a mester, hogy a gyerek halálhíréről szó sem igaz. Siegmund fiacskája él, jó egészségre örvend, de nem apja jóvoltából, mert a haszontalan ember, amióta neki itéltek a gyermeket, egyáltalában nem törődött vele, rokonai nevelték, akik Siegmundtól egy fillért nem kaptak. Kiderült az is, hogy a gyermek halálának ürügye alatt Siegmund tízszer károsította meg különböző munkaadóját. Az eset a törvénytörés elé került és azzal végződött, hogy Alfred Siegmundot csalás miatt egy évi fegyházra és 300 márká pénzbüntetésre ítélték.

„Egy szent...”
— A Macdonald nai program-nyilatkozatát a népi ünneplés igéret jelenti. A Ba melyben a zsidó nek Palesztinában, egy igen válságos tett meg, hogy Ang elnyerjék a zsidók az angol kormány, kérdezte volna Fr giomot és a többi nyilatkozatot tesz szent ígéret megs arabok sem lesznek igen hatalmas fajt láttól, amelyet ism Albionnak” fognak

Weizman fesztiva

London, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nyilatkozat miatt a mezőgazdasági tartozások konvertálására a világ legkomolyabb ábrándjainak részéről is. Kétszáz márkát kért, amit a pékmester szó nélkül átadott segédjének. Néhány nap múlva a segéd munka közben keserűen sírni kezdett. Ugy eszükölt és zokogott, hogy a többi munkás a meghatározottságtól nem tudott tovább dolgozni. Végül a síró Siegmund kijelentette, hogy szegény kicsi fiacskája, egyetlen reménye, váratlanul meghalt. Újabb száz márkát kért gazdájától, aki ezt az összeget is haladék talanul kifizette. Három napos szabadságot is kapott, hogy a temetést méltó módon intézhesse. E három nap közben tudta meg a mester, hogy a gyerek halálhíréről szó sem igaz. Siegmund fiacskája él, jó egészségre örvend, de nem apja jóvoltából, mert a haszontalan ember, amióta neki itéltek a gyermeket, egyáltalában nem törődött vele, rokonai nevelték, akik Siegmundtól egy fillért nem kaptak. Kiderült az is, hogy a gyermek halálának ürügye alatt Siegmund tízszer károsította meg különböző munkaadóját. Az eset a törvénytörés elé került és azzal végződött, hogy Alfred Siegmundot csalás miatt egy évi fegyházra és 300 márká pénzbüntetésre ítélték.

Lloyd George: „Angliát újra perfid Albionnak fogják nevezni“

Macdonald válaszol a támadásokra és azt állítja, hogy szó sincs a Balfour-deklarációtól való eltéréstől — Weizmann manifesztumot intézett a zsidó néphez és visszautasítja a palesztinai zsidó munkásság ellen intézett támadásokat — Amerikába viszik a cionista szervezet központját

„Mi továbbra is Erec Jisraélnek szenteljük szeretetünket és odaadásunkat“ — mondja manifesztumában Weizmann

London, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától). A palesztinai program nyilatkozat miatt koncentrikus támadások érik a Macdonald-kormányt nemcsak a világ zsidósága, hanem a legkomolyabb angol politikai faktorok részéről is. Közöltük azt a nyílt levelet, amelyet a konzervatív párt vezetői, Baldwin, Chamberlain és Amery jelentettek meg a Timesben és amelyben súlyos vádakkal és szemrehányásokkal illették a Macdonald-kormányt új palesztinai politikája miatt. A konzervatív párt titokzása-hoz csatlakozott most Lloyd George, a liberális párt vezetője, valamint Smuts tábornok. Dél-Afrika volt miniszterelnöke is. Különösen érdekes és nagy feltűnést keltő volt az a nyilatkozat, amelyet Lloyd George tett Cowbridge választói előtt. Cowbridge városa, ahol Lloyd George-t negyven évvel ezelőtt választották meg képviselőnek, diszpolgársággal tüntette ki a liberális párt vezetőit és nagy ünnepeket rendezett, amelyen Lloyd George hatalmas expozé tartott a politikai helyzetről. Lloyd George foglalkozott a kormány új Palesztinai politikájával is és többek között a következőket mondta:

„Egy szent ígéret megszegése“

A Macdonald-kormány palesztinai program-nyilatkozata az angol nép ünnepélyes ígéretének megszegését jelenti. A Balfour-deklaráció, amelyben a zsidó népnek jogokat ígért Palesztinában, a világháborúnak egy igen válságos pillanatában tette meg, hogy Anglia és szövetségesei elnyerjék a zsidók támogatását. Ma az angol kormány, anélkül, hogy megkérdezte volna Franciaországot, Belgiumot és a többi érdekelt államokat, nyilatkozatot tesz közre, amely egy szent ígéret megszegését jelenti. Az arabok sem lesznek elégedettek és egy igen hatalmas fajt elidegenítenek Angliától, amelyet ismétellen a „hítségű Albionnak“ fogják nevezni.

A kormány ellen elhangzott támadásokra Macdonald miniszterelnök szükségesnek látta rövid nyilatkozatban válaszolni, amelyben kijelenti, hogy szó sincs róla, mintha Anglia el akarna tekinteni a Balfour-deklarációtól.

Weizmann Chajim manifesztuma

London, október 27. A cionista szervezet és a Jewish Agency elnökségéről való lemondása alkalmából Weizmann Chajim professzor manifesztumot intézett a zsidó néphez, amelyben kifejti, hogy visszavonulása a legelőszövebb tiltakozást jelenti a palesztinai zsidó építőmunkát ért igazságtalan kritika ellen és tiltakozás egy olyan politika ellen, amely éles ellentmondásban áll a mandátummal és az angol nemzet ünnepélyes ígéretével. Komoly megpróbáltatás vár reánk — mondja a manifesztum — az akadályokkal és ellenállásokkal szembeni küzdelem periódusa. Ezek az ellenállások azonban egy olyan nép ellen ványulnak, amelyek az ellenségeskedéshez hozzászokottak s el van határolva arra, hogy az akadályokat eltávolítsa utóbból. Weizmann ezután rámutat arra, hogy mindenkit büszkeséggel öltethet el az, amit a zsidó nép Palesztinában teremtett s ami nem egyéb, mint egy fejezete annak a szakadatlan, harcnak, amelyet a zsidó nép jövőjéért és a halhatatlanságért folytat. Népünk teremtő erejére, önbizalmára és elhivatottságára apellálunk s a jövőnknek azt kiáltom oda: tartsatok

ki a karatokat elhatározottsága mellett és építsetek tovább! Mi tovább is töretlenül Erec Jisraél mellett állunk s neki szenteljük szeretetünket és odaadásunkat! — fejezi be manifesztumát Weizmann Chajim.

Negyvenmillió fontot investáltunk Palesztinában

London, október 27. Weizmann Chajim fogadta a sajtó képviselőit és hatalmas expozé tartott előttük a politikai helyzetről, rámutatva arra, hogy az új kormány nyilatkozat súlyos ellentmondásokat tartalmaz Macdonald miniszterelnöknek néhány hónappal ezelőtt az alsóházban tett kijelentésével szemben, majd pontról-pontra bizonyította be, hogy a kormány nyilatkozat a mandátum megsértését jelenti. Weizmann kifejtette ezután, hogy különösen kínosan érintették őt azok a támadások, amelyeket a Simpson-jelentés és az angol kormány nyilatkozat a palesztinai zsidó munkásság ellen intéztek. A Simpson-jelentés azzal vádolja a palesztinai zsidó munkásokat, hogy kommunisták, hol ott ők a valóságban elkeseredett ellen-ségei a kommunizmusnak. Abszurdum az is, hogy a zsidók bevándorlási kvótájának megállapításánál junktímet létesítsenek a zsidó és az arab munkanélküliség között. Az arab munkanélküliség egy igen határozatlan tényező, míg a zsidó bevándorló a külföldi zsidók által Palesztinába, zsidó célokra investált tőkétől vannak függővé téve. Az elmúlt tíz esztendő alatt körülbelül negyvenmillió font került ilyen uton Palesztinába amiből nemcsak az arabok, hanem maga a palesztinai kormány is igen sok hasznot húzott.

Amerikába megy a cionista központ

— Mi hiszünk Palesztina békés fejlődésében — mondotta Weizmann Chajim — és jobb idők elvártában munkánkat, úgy ahogy lehet, folytatni fogjuk. Lehetséges, hogy a kongresszus időszereinek fogja találni a cionista szervezet központjának Amerikába való áthelyezését. A kongresszus számára ezenkívül többféle döntésre van lehetősége, amelyekről egyelőre természetesen nem nyilatkozhatok.

Jeruzsálem, október 27. Telavivi jelentés szerint a városban igen feszült az atmoszféra. A zsidó lakosság körében nagy izgalom és felháborodás uralkodik, amely spontán tiltakozást megnyitkozásokban nyer kifejezést.

Az arabok is elégedetlenek

Kish ezredes, a palesztinai exekutívé elnöke felkereste Chancellor iórkormányzót és követelte, hogy a kormány nyilatkozat teljes szövegét becsassák rendelkezésére. Közvetlenül utána audiencián jelent meg Chancellor előtt Rutenberg mérnök, a palesztinai zsidó nemzeti tanács elnöke, aki hosszabb megbeszélést folytatott a fő kormányzóval az új politikai helyzettel kapcsolatban.

Moghanan Elias Offendi, a palesztinai arab exekutívé titkára, a Zsio Távirati Iroda munkatársa előtt kijelentette, hogy az angol kormány nyilatkozat nagy csalódást hozott az arabok számára, minthogy a nyilatkozat kitart a mandátum és a Balfour-deklaráció mellett. A bejelentett alkotmányos reformok is teljesen elégtelenek.

Óriási felháborodás Amerikában

Newyork, október 27. Az a hatalmas felháborodás, amelyet az amerikai zsidóság körében az angol kormány nyilatkozat keltett, minduntalan újabb demonstrációkban és tiltakozó gyűlésekben nyert kifejezést. A newyorki zsidók ünnepi fogadtatásban akarták részesíteni Harry Schnell angol munkáspárti képviselőt, aki mint a Shaw-bizottság tagja, egy a zsidókra igen kedvező ki-sebbségben maradt véleményt terjesztett az angol kormány elé. A kormány nyilatkozat következtében Schnell fogadtatását lemondták és az ünnepély helyett, amelyet Schnell részvételével

akartak megrendezni, tiltakozó gyűlést tartanak Anglia ellen, amelyre Schnell meg sem hívták.

Jabotinszki és az új helyzet

Berlin, október 27. Október 22-én este Jabotinszki Vladimir előadást tartott Berlinben „Anglia, arabok és a zsidók“ címmel. Az előadás iránt páratlanul nagy érdeklődés nyilvánult meg és emberek százai nem tudtak bejutni a terembe. Jabotinszki előadásában kifejtette, hogy az az általános felháborodás, amellyel a világ zsidósága az angol kormány nyilatkozatot fogadta, arra mutat, hogy a zsidók nagy többsége az integrális cionizmus mellett foglal állást. A mostani eseményekből minden cionis-

OSZTRÁK OSZTÁLYSORSJÁTÉK.
84.000 sorsjegy, 42.000 nyeresemény
FŐNYEREMÉNY:
20,000.000 Lei
(Húsz millió Lei).
PRÉMIA ÉS NYEREMÉNYEK:
12,000.000
7,500.000
2,500.000
2,500.000
2,000.000
Összesen 42.000 nyeresemény.
330 Millio Lei ésszértékben.
Azonnali készpénzre való nyereseményfizetés
államilag garantálva, Nincsen levonás.
A sorsjegyek fele nyer.
Sorsjegyjárak:
1/1 1200 Lei, 1/2 600 Lei, 1/4 300 Lei.
Fizetés a sorsjegy vétele után.
A. GAEDICKE & Co.
Wien, I., Franz - Josefs - Kai 47.
Megrendelésnél elegendő egy levelező lap.
Húzás november 18-20-án.

tának azt a következtetést kell levonnia, hogy cionizmus nem jelenthet egyebet, mint zsidó többséget Palesztinában. Végül Jabotinszki új vezetőséget kért a cionista szervezet élére.

KÖZGAZDASÁG

Részvénytársaságba tömörülnek a kolozsvári likör- és rumgyárok

A termelési és elosztási koncentráció a racionalizálás jegyében történik

Cluj-Kolozsvár, október 27. Jelenítettük, hogy a kolozsvári likör- és rumgyárok között már hosszabb ideje tárgyalások folynak egy koncentráció létrehozatala céljából, mely az összes vállalatok termelését és értékesítését egyesítené.

Értesüléseink szerint az érdekelt vállalatok között folyó tárgyalások döntő stádiumba jutottak és a koncentrációban résztvevő vállalatok az egyesülés alapelveire vonatkozólag meg is egyeztek. A tárgyalások legfőbb ütközéspontja a koncentrációban való részvétel aránya is megoldást nyert, úgy, hogy csak részletkérdések

ről folynak még tárgyalások.

A koncentráció — hír szerint — részvénytársaság formájában jönne létre. Az eddigi tervek szerint az egész termelést egy üzem bonyolítaná le az előállítási költségek racionalizálása érdekében. Ugyanilyen célból a kereskedelmi szervezetet is egyszerűsítik.

Amennyiben az összes kérdésekre nézve megegyezés jön létre, a likör- és rumipari koncentráció megalakulása rövidesen meg is történik. A koncentrációban — értesüléseink szerint — az összes kolozsvári likör- és rumgyárok résztvesznek.

Románia sóexportját súlyosan érintené a jugoszláv piac elvesztése

Az október 31-ére kitűzött belgrádi állami sóárlejtésen Oroszország is résztvesz 3000 vagonos ajánlatával

Bucuresti—Bukarest, október 27. Jugoszlávia sószükségletét — amint ismeretes — Romániából fedezte. A jugoszláv kormány azonban most, hogy só szerződése Romániával lejárt, nyilvános árlejtést irt ki sószükségletének biztosítására. A Cassa Autonoma a Monopolurilor igazgatósága, hogy megtarthassa a jugoszláv piacot, ajánlatot tett a jugoszláv kormányának, amelyben a készpénzület helyett re-kompenzációs üzletet javasolt, olyformán, hogy Jugoszlávia a só fejében cigarettapapirt szállított volna. En-

nek az utóbbi javaslatnak sorsa csak a legközelebbi napokban fog eldőlni, azonban beavatott körök nem sok reményt fűznek a javaslat sorsához, miután a nyilvános árlejtés dátuma már ki van tűzve és azt október 31-én fogják megtartani. A Cassa Autonoma a Monopolurilor kereskedelmi igazgatóját, Tiberiu Stefanescut küldte ki Belgrádba. Ezzel kapcsolatban informált körök arról tudnak, hogy Oroszország is részt fog venni az árlejtésen és dumping-áron tesz ajánlatot 3000 vagon só szállítására.

Az európai áruházak konferenciája.
Londonból jelentik: A Harrod-féle áruházban nemzetközi konferenciára ültek össze Európa áruházainak képviselői. A konferencián megvitaták a detail-árak egységére vonatkozó problémákat. Holnap tárgyalni fogják a kérdést, hogy a közönség vásárló-ereje miért csökkent az utóbbi napokban.

A próféta gyermek
Edmond Fleg megrázó zsidó regénye
Ára 100 lej és portó
KAPHATO AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

SPORT

Kolozsvar-Nagyvarad
4:1 (0:0)

Eldöntetlen a magyar-cseh válogatott mérkőzés

Cluj—Kolozsvar, október 27. (Az Uj Kelet tudósítójától). A városközi mérkőzések kihalt tradícióját újította fel vasárnap a kolozsvári sportszövetség a Nagyvarad—Kolozsvar összeesapás megrendezésével. A két város reprezentatív-mánjeinek találkozása végig érdekes és izgalmas játékot hozott, amelynek szépségét talán csak az erősen felzott pályára és a szakadatlanul szemerkélő eső befolyásolták. Végeredményben a kolozsvári csapat megérdemelten és biztosan győzött és a vasárnap délutáni győzelemmel a kolozsvári futballsport alaposan megtépázott renoméját sikerült valamilyen nyire helyreállítani. A mérkőzésről szóló tudósításunkat alább adjuk:

Kolozsvar—Nagyvarad 4:1 (0:0). A két csapat a következő összeállításban szerepelt: Kolozsvar: Szathmári—Sfera, Krieschoffer—Istvánffy, Ghi lezan, Szabó—Bindea, Székely, Sepi, Rosenfeld, Tabac. Nagyvarad: Ströck I., Bartha, Fábán, Dési, Sternberg, Groh, Glanzmann, Rónay, Máthé, Bodola, Kocsis. Az első féldő első fele a kolozsvári csapat hatalmas fölénye jegyében zajlik le. Sepi kétszer is kapufát lő, a gólhelyzetek kiaknázásában a rossz pályán kívül a bal-szerenese is kíséri a vendéglátókat és nem utolsósorban Ströck, aki bámulatos bizottsággal menti a legveszélyesebb lövéseket. A féldő végén felnyomul a várad csapat is, de eredményt egyik fél sem ér el. Szünet után Ströck esatársorba megy, helyét Fábán foglalja el. A 8. percben Sepi éles, lapos lövése meghozza a kolozsváriaknak a vezetést, de 10 perc múlva Nagyvarad egyenlít, Glanzmann beadását Szathmári Bodola elé üti, aki az üres kapuba juttatja a labdát. A kolozsvári csapat ettől kezdve döntő fölénybe kerül és vannak momentumok, midőn perecekig a szó szoros értelmében kapuhoz szögezi ellenfelét. Ghilezan 25 méteres váratlan lövése ismét megszerzi a vezetést Kolozsvarnak, majd Bindea és Sepi beállítják a végeredményt. A győztes csapatnak és a mezőnynek Sepi volt a kimagaslóan legjobb játékosa. A center bármelyik középeurópai profi-csapatban helyet foglalhatna. Kivüle Bindea, Istvánffy, Ghilezan és Szathmári váltak ki. A vendégek általában csalódást keltettek, csak Bartha, Glanzmann, Rónai és Sternberg elégitettek ki. Bodola semmi olyat nem mutatott, ami a személye körüli nemzetközi purparlét indokoltá tenné. Gross bírászkodott.

Torda komb.—Universitatea komb. 3:3 (3:1). A válogatott mérkőzés előtt került lebonyolításra a barátságos és helyenként érdekes meccs, amelyen az U. standard csapatából alig két-három játékos szerepelt.

Külföldi sportesemények

Budapest. Magyarország—Csehszlovákia 1:1 (1:0). Felzott pályán folyt le a nagy érdeklődéssel várt mérkőzés, amelyen a magyar csapat nagyobb technikai felkészültséggel, a csehek pedig több szívóssággal és állóképességgel szerepeltek. Titkos rugja a vezető gólt, lendületes magyar támadás után, a mérkőzés első percében. Helycsere után kapuelőtti kavardásból Soltys egyenlít. Biró Bauwens.

FELIX WELTSCH

A zsidókérdés

a modern eszméramlatok tükrében. Vitérséget az antiszemitizmusról, cionizmusról, és asszimilációról. Ára 40 lej.

KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

Színház—Mozi

A Román Opera műsora

Szerda, 1930 október 29-én: Trubadur. Péntek, 1930. október 31-én: Gianni Schicchi és Parasztszűcsület. Vasárnap, 1930. november 2-án délután: Martha. Hétfő, 1930. november 3-án: Szünet.

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODAJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

A Dreyfuss-per. Az utóbbi időben megint az általános érdeklődés középpontjába került a Dreyfuss-ügy. A világlapok cikksorozatokban közlik a nagy per hiteles adatait, amelyek nagyrészt mostanában kerültek nyilvánosságra. A zsidó származású francia kapitány pöre, akit kémkedés gyanújával az Ördögsgzigetre deportáltak, hogy később, Zola, Clemenceau, Anatole France és a többi nagy franciák közbenjárására revízió alá vegyék ügyét s a becsületrend lovagjává üssék az egykori fejezetet, az egész világ közvéleményét foglalkoztatja ismét. Herzog és Rehfish hatalmas, izgalmas drámát írtak a nagy per anyagából s ez a dráma lesz a Magyar Színház szerdai premierje. Janovics Jenő dr. rendezi az óriási apparátust mozgó darabot s ő fogja megjelentetni Zola Emil grandiózus figuráját is. Mellette a színház egész együttese résztvesz a forró lüktetésű, izzó levegőjű darab előadásában, amelyet csütörtökön és pénteken is előadnak a héten.

A keddi vidám művészt. Teljesen új műsorral tartja meg ma este vidám művésztjét Budapest kedvenceinek alkalmi együttese. Aki a rádiót és grammofont ismeri, kivétel nélkül minden tagját ismeri hallásból a kitiűnő együttesnek, amelyet alkalma van most színről-színre látni és hallani. A mai művésztjét is rendes helyarákkal, bérletszünetben tartják meg.

Lehullott a rezgőnyárfa. Erdélyi Mihály és Szántó Mihály írták a Lehullott a rezgőnyárfa című modern táncos operettet. Ugyanők voltak szerzői az utolsó évek legsikerültebb operettjeinek is. A Hazudik a muzikaszó és a Mit susog a fehér akác emlékezetes marad mindenki számára, aki a hangulatos, tüzes muzsikát, a vérforraló tánczenét szereti. Új operettjük, a Lehullott a rezgőnyárfa felülmúlja eddigi alkotásait. A premier szombat este lesz Kolozsvaron.

Jönnék a tiroliak! A világ legelső parasztszínháza, a tiroliai Tegernseer együttese vendégszerepel a jövő héten a Magyar Színházban. A ritka vendégek a bajor alpok sajtáságos levegőjét fogják elhozni Kolozsvarra, miután diadalmasan bejárták az egész világot.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Az esti előadások fél 9-kor kezdődnek.

Kedd: Vidám művészt teljesen más műsorral, a hétfői nap szereplőivel. Bérletszünetben. Ssz. 35. Rendes helyárok.

Szerda: A Dreyfuss-per. (Újdonság, először. Janovics Jenő dr. fellépésével. Kaszab A., Szentgyörgyi M., Marsi G., Bárdi T., Földényi, Tóth Elek, Tompa Béla, Ihász Aladár Forgács, Selmezy, Leövey, Balázs, Réthely, Nyerges, Lantos, Révész stb. Premier-bérlet. Ssz. 36.)

Csütörtök: A Dreyfuss-per. (Másodszor. B. bérlet 7.Ssz. 37.)

Péntek: A Dreyfuss-per. (Harmadszor. A. bérlet 8. Ssz. 38.)

Szombat: Lehullott a rezgőnyárfa. (Operett-újdonság, először. Karácsonyi, Betegh, Nádor, Tompa, Ihász. 7. premier-bérlet Ssz. 39.)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Az utolsó Verébely lány. (Kondor, Betegh, Nádor, Ihász, Tompa. Olcsó helyárok. Ssz. 40.)

Vasárnap este fél 9-kor: Lehullott a rezgőnyárfa. (Másodszor. B. bérlet 8. Ssz. 41.)

Hétfő: Lehullott a rezgőnyárfa. (Harmadszor. A. bérlet 9. Ssz. 42.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA

Kedd, szerda d. u. 4 és 6 órákor: Victorion Sardou világhírű drámája, Fedora 8 felvonásban, a főszerepekben: Pola Negri, Lukács Pál és Normann Kerry. Helyárok: 20 és 10 lej.

Csütörtök, péntek, szombat 4 és 6 órákor, vasárnap fél 3 és 4 órákor nagyszabású kettős műsor: I. Zane Grey szenzációs regénye, Az élet diadala. Wild-west történet 7 felvonásban, a főszerepekben: Nancy Carroll és Jack Holt. II. A vörös boszorkány. Kalandor történet 7 felvonásban, a főszerepekben: Clara Bow és Richard Arlen. Helyárok valamennyi előadás alkalmával 20 és 10 lej.

Vasárnap d. e. 11 órákor matiné 15 és 10 lejes helyárok.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI

KEDD, OKT. 28.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek, időjárás, időjelzés. 12.50: Grammfón. 16: Zenekar. 17: Felolvasás. 17.15: Hírek, időjelzés, 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 20: Rádiózenekar. Weber, Massenet művei. 20.30: Felolvasás. 20.50: Lehár: Vigózeveg egyveleg. 21.40: Hírek.

Budapest. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 3.30: Pósa Lajosné mesél a gyermeknek. 4.45: Komjáthy Alaádr felolvasása. 5.30: Grammfónhangverseny. Verdi: Aida. Gounod: Ave Maria. Beethoven: Az egek dicsejtik az Örökkévalót. Kremser—Weyl: Imához térdelek. Schubert: Szerenád. Dvornik: Szláv tánc. Puccini: Tosca. — D'Albert: A hegyek alján. — Lehár: Friderike — „Lányka, oh lányka”. — Sarasate: Tarantella. Strauss: Cigánybáró.

6.30: Francia nyelvoktatás. 7: Rádió amatőrposta. 7.45: „Humor a zenében”. 8.50: Hangverseny. 9.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd: Banda Marci és cigányzenekarának hangversenye.

Bécs. 19.35: Lehár: A mosoly országa a Theater an der Wienből. Lánczi és Tauber Richárd közreműködésével. Berlin. 20.30: Suppé: Donna Juanita c. operettje. Breslau. 19: Operettrészletek. Hamburg. 21.45: Opera. Lipse. 21.30: Hangy. Stuttgart. 19.30: Vonósnégyes. Varsó, Kattovic, Poznan. 20.30: Filharmonikus hangy.

Riga. 20: Smetana: Eladott menyasszony, Suk: Polka.

Milánó. 20.40: Massenet: Manon c. operája.

Róma. 21: Nagy hazafias est. A fasiszták Rómába vonulásának kilencedik évfordulója.

Prága. 18.30: Smetana: Libusa c. operája.

Pozsony. 15.05: Cseh zene grammofónon.

Oslo. 22.05: Havaji zene.

Toulouse. 22.02: Opera- és operettrészletek.

SZERDA. OKT. 29.

Bukarest. 12: Hírek. 12.50: Grammfón. 16: Rádiózenekar. 17: Felolvasás. 17.15: Hírek. 17.30: Rádiózene-

kar. 18: Rádiógyetem. 19: Rrammfón. 20: Szaxofon. 20.30: Felolvasás. 20.45: Operaest. 21.15: Zongorajáték. Budapest. 9.15: Postászenekar. 9.30: Hírek. 12.05: Eugen Stepat balalajkazene-kara.

12.25: Hírek. 2.30: Hírek. 3.30: Morsé-tanfolyam.

4: Wahl Elemér dr.: Hypokrate és az ókori Róma orvosai.

4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: Boross Elemér novellái. 6.25: Olasz nyelvoktatás. 7: Gyorsirói tanfolyam.

7.35: Hangverseny. Wagner: A bolygó hollandi. Wagner: Részletek A bolygó hollandiból. Schubert—Dohnányi: Moment musical. Puccini: Részletek a Pillangó kisasszonyból. Hubay: Az álarc — baletzene.

Utána kb. 9: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

Majd: Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

10.45: Szabó-Guy László jazz-band je a Gellért-szállóból.

Bécs. 19.35: Zenekar. Berlin. 21.10: Szimfonikus hangverseny. Bach, Brahms, Reger, Strauss R., Beethoven művei.

Stuttgart. 20.10: Wolf-dalok. Varsó. 22.15: Grammfón.

Milánó. 20.30: Operett. Róma. 20.35: Szimf. hangy.

Prága. 20.45: Zongorahangy.

Aprohirdetéseik

Szörme bundákat 3500 és szörme galérok 350 lejtől kaphatók, V. Janky, Fő tér 22. Udvar.

Park Szálloda megnyit Kolozsvaron Regele Ferdinand 36/a. Olcsó árak, utazóknak kedvezmény.

Szaterin helyiség száraz, világos 200 négyzetméter meghaladó területtel Piata Unirii 20. sz., a bank helyisége alatt azonnalra kiadó. Étekezhetni ugyanott.

Régi kóser bodega italmérrel központban átadó, esetleg társat venne. Cím a kiadóhivatalban.

300.000 lej készpénzzel, fiatal nős könyvelői, pénztárnoki, vagy más bizalmi állást keres a szombat megtartása mellett „Abszolút megbízható” jelige alatt a kiadóhivatalba.

BIZTOS EGZISZTENCIA vidéki városban jól menő nyomda, családi okok miatt olesón és nagyon jó feltételek mellett átadó. Ertekezni Singer Mórinnál Dej, Str. Gheorghe Sincal 3.

Kaufmännischer Lehrling deutsch in Wort und Schrift perfekt, aus guter Familie und mit höherer Schulbildung, von erstem Hause (Textil warenfabrik) gesucht. Gründliche Ausbildung und gute Zukunft für geeigneten Bewerber. Angebote unter „Textilwarenfabrik“ an die Redaktion dieses Blattes.

Két egymásbanyiló butorozott szobás fürdőszoba használatl kiadó. Str. Minerva 7. I.

Egy német anyanyelvű egyetemi hallgató német, francia órákat ad jutányosan. Cím a kiadóban.

3-4 szobás komfortos családi házat keresek megvételre. Csak közvetlenül tárgyalok. Cím a kiadóban.

LEITNER ZOLTAN:

Örsön

a zsidóság frontján

Nahum Sokolov előszavával. A jeles publicista írásai az aktuális zsidó problémákról — Ára 100 lej KAPHATO AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

Hirdessen az Uj Keletben

XIII EVF.

Csiu—Kolo

október 2

5691 ÉV -

As Uj Kelet az e és bánati zsidó napi

Cikkeink után forrás megjelölés

Kéziratokat nem és megőrzésükre

Scotus újra figyel

Montaigne a tö irott jegyzeteiben tott a maga korára törvények távolállá az érthetőség és az telményeitől s épp ugy tekinteni reájú erkölcsileg megbizh saira. A törvények Montaigne — igen berek alkotják s ma nok a gondolkodó szemben.

Ezzel szemben a k közö klauzulákat — hangoztatták — a Európában feltalál berek alkotják meg az ember, az az érz suk pillanatában vényhozó a malaszt a bölcs előrelátás ar hallgatott. Ugy láts zásai szerint változ hibák, amelyek a tö vagy méltánytalan nak. Montaigne koru boru kora volt, így akkori törvények méltánytalanság ny világhaberu utáni r alkotásnak olyan ap Wilson, Clemenceau, akik éppen a demok rág nevében túlzott ros militarizmus le tehát megváltozott, ugyanaz maradt. A k közö klauzulák való kal vannak tele, — e klauzulák megalko tak olyan végrehajtó vények szellemét a volna át.

Papiron a kisebb ban biztosítják a kis kulturális, nemzeti é miát, — legalább is mely lehetővé tenné lődését, a többségi á lül. Ennek ellenére népek keretein belül bölcis intézkedési r meg a gyakorlatban, támadna, nyilván ar jutna, hogy ezuttal a talan szellemét a méltánytalan szellen hatná azt, hogy néh a gyakorlat jóváték a gyakorlatban csu het, hogy arra a kö hogy mindezek a hi méstet alapvető tul maznak. Azonban e megállapította azt is pek — többségiék és aránt — alapjában v van bennük, azt ink lája terhére lehet ir Nyilván a fentiek arra Scotus Viatort, békebeli harcokat és kisebbségek érdeké let intézésen a csehs egyik vezetőlapjának a Slovensky Dennik ra, hogy a többségi azokat a veszedelme amelyek az egykor n peket is katasztrófá vák csaknem kifejez nak, hogy az uj áll tén belül az ugyneve keket képviselő állar és bölcsességgel lát sági és politikai lát lott változásokat, me